

Lázár Ervin (1936–2006)

Búcsú Lázár Ervintől

kik gyászunkban e ravaltat körülálljuk, mindannyian érezzük, milyen nehéz szavakba foglalni csak az egyetlen mondatot: Lázár Ervin elment közülünk. Akik távol, szerte e hazában ugyancsak rá emlékeznek ezekben az órákban, földézi Illés Ézsaiás alakjától Mikkamakkáig azt a világot, amelyet egy nagy író érdekükben, az irántuk érzett szeretet méltóságában teremtett. S amelyben mind gyakrabban akár szívesebben éltek volna, mint az őket körülfogó valóságos világukban. S hiszen lett volna nyelvük, nyelvünk hozzá mindannyiunknak, Lázár Ervin azt is teremtett: hármass nyelvet, mondhatnánk. A világos, valóságos nyelv legszebb formáiból a mese pajkos fordulatáig egybefonódva, s belefonódva egy sajátos tudat, bölcsélet, gyöngédség, magyarul a nyelvből óhatatlanul következő s kötelező jellem, emberi magatartás. Végiggondolva a Lázár Ervin világában törvényként – ha nem is annak szánt, de törvény nyelveként követendő szeretetet, melynek metaforájául, címeréül az ervini mosolyok szolgáltak – akár javallat lett volna tehető: egy-egy ország, főképpen a mienk, jelöljön ki időszakokat, melyekben éppen a Lázár Ervin-világ példáján kipihenhetnénk évezredes fáradalmunkat, toldhatnánk habitusunkon, kísérhetnének nemesebb következményei ezután gyöngeségeinknek. Talán nem túlzottan nagy esendőség sirató érzésünkbe ilyen kis önzéstörődéket beleszánunk.

Lázár Ervin valójában szerény személyiség volt, ez végső soron nem azt jelenti, hogy ne tudta volna írásairól, eljön az idő, s a kitalált M. Köztársaság mindannyiunkban ott lesz, „legbelül. Északi, déli, keleti és nyugati határai egybeesnek ugyan, mégis jól megfér benne...” Mindaz, ami szerint önnön jellemünkre sem mindig bizonyosan hagyatkozva kívánnánk élni. S várnánk a varázst, kítől, hogy ez a világ már úgy legyen, mint Lázár Ervin is tudatja, „most már semmiféle határsértőnek nem elérhető”. Hol rend tartható, a Lázár Ervin-világ példázza, a lélek rendjével kezdődik minden, s kell végződnie is – ami nem jelenti, hogy nem élünk meg tragikumot, s nem kell világunkért, akár mai Csillagmajorunkért megvívunk minduntalan harcot. Ebben a küzdelemben, Lázár Ervin bölcsessége szerint, legfőképpen a gyermek ösztönére, „felnőttségére” hagyatkoznánk. Ha valaki, ezt az ösztönt ő ismerte, s csiszolta is – alig ismerünk író, aki az ifjú képzeletében az ő nyomába léphet. „Üldöznek? – kérdezi a nagyobbik gyerek. Simf rázza a fejét. – Nem.” A gyerekek azonban sejtik, amit sejtenek. Lázár Ervint az is fog-

---

Elhangzott a farkasréti temetőben 2007. január 10-én.

ja elevenen tartani, hogy lelki s szellemi öfenntartásunkra újra meg újra hozzá fordulunk. Fogyatozóban bennünk a szeretet érzése? Az öröm a kiéhezésig hiányzik? Lesz forrás. S lesz példázat. S végbemegy ilyenképpen, utódainkban az a varázs: egy nagy író, senkivel nem összehasonlítható „nyelv- s mesélő-génius” életművére a sors s végzet soha semmilyen pontot nem tett, írja már tovább. Nekünk csak el kell mélyednünk benne, olvasnunk magunknak, másnak – azoknak, akik a betűt maguk még nem ismerik, de a Mester varázsvilágában csodálatos módon eligazodnak. Tudják, a Kerekerdő távlatból, de benne járva is, miképpen lehet szögletes, ha az élet szükségét találja. A Lázár Ervin teremtette nyelv s az e nyelvet nekünk továbbadó alakok szükségszerűen hagyományozzák: teremteniük kell, ha akarjuk, hogy magyar irodalom legyen.

Ervin, Barátunk, Mesterünk, nyugodj békében! ✨

Síró öregasszony (1956. november 5.)